

Магістр 2 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

**УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ЯК ОСНОВА
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Розглянуто важливість розробки раціональної політики управління оборотними активами для забезпечення ефективного функціонування підприємства.

Аннотация. Рассмотрена важность разработки рациональной политики управления оборотными активами для обеспечения эффективного функционирования предприятия.

Annotation. The importance of sound policy management of current assets to ensure effective operation of an enterprise is considered.

Ключові слова: оборотні активи, політика управління оборотними активами, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість підприємства.

Ринкові принципи господарювання змінили умови функціонування підприємств. Запорукою їх стабільного розвитку є фінансова стійкість, за якої, раціонально керуючи фінансовими ресурсами, апарат управління підприємства здатний забезпечити безперебійний і стабільний процес виробництва продукції. Значна частина цих фінансових ресурсів спрямовується на формування оборотних активів. Від того, наскільки обґрунтований їх розмір і склад з урахуванням особливостей функціонування підприємства, залежить ефективність діяльності самого підприємства. На сьогоднішній день особливого значення набувають проблеми забезпечення платоспроможності, ліквідності, прибутковості підприємств, що знаходяться в основі їх конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках. Тому одним із найактуальніших завдань у напрямі забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств є суттєве вдосконалення механізму управління оборотними активами.

Вивчення наукових джерел показує, що концептуальні основи сутності та теорії ефективного управління оборотними активами підприємства розглядаються в багатьох наукових працях вітчизняних і зарубіжних економістів. Вагомий внесок у розвиток теорії та практики управління оборотними активами підприємств зробили такі вітчизняні і зарубіжні вчені: Бланк І. О., Брігхем Є. Ф., Джеймс Ван Хорн, Ковальов В. В., Лученок І. Д., Мних Є. В., Сайфулін Р. С., Філімоненков О. С., Шеремет А. Д. та інші науковці. Незважаючи на значну кількість публікацій, що висвітлюють окремі аспекти проблем управління оборотних активів, дослідження цього процесу, його сутності, особливостей, факторів, що впливають на здійснення управління активами підприємства, вимагають подальшої розробки.

Метою дослідження є визначення важливості розробки ефективної політики управління оборотними активами на підприємстві для забезпечення його ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

Завдання дослідження полягають у формулюванні основної мети управління оборотними активами, доведенні необхідності розробки функціональної моделі управління оборотними активами підприємства, а також виділенні основних етапів управління, які б давали можливість його реалізовувати в практичних умовах.

Об'єктом дослідження є оборотні активи підприємства.

Предметом дослідження виступає процес управління оборотними активами підприємства.

Оборотні активи підприємства займають вагоме місце в системі управління та потребують значної уваги. Тому основну мету управління оборотними активами доцільно трактувати таким чином: забезпечення оптимальних обсягів усіх складових оборотних активів, які сприятимуть підвищенню економічної вигоди підприємства. Визначення такої мети пов'язане з двома основними фактами. По-перше, швидка зміна зовнішнього середовища обумовлює прийняття рішень щодо обсягів всіх складових оборотних активів та пропорції між ними, які повинні забезпечувати безперервність діяльності підприємства та достатній рівень його ліквідності, платоспроможності. По-друге, управління оборотними активами має спрямовуватися на забезпечення потенційної можливості отримання підприємством грошових надходжень від використання кожної їхньої складової [1].

На кожному підприємстві згідно з його специфікою повинна бути розроблена політика управління оборотними активами. Управління оборотними активами полягає в пошуці ефективності форм їх фінансування, оптимізації обсягу, удосконаленні структури, забезпеченні прийняттого рівня ліквідності, підвищенні ефективності використання. Ці підходи взаємопов'язані між собою. Так, підвищення ефективності використання забезпечує оптимізацію обсягу та структури оборотних коштів і навпаки [2].

Основними складовими в управлінні оборотними активами є політика управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, визначення джерел фінансування. За допомогою таблиці розглянемо основні етапи управління оборотними активами.

Таблиця

Основні етапи формування політики управління оборотними активами

Складова управління оборотними активами	Етапи управління оборотними активами
1	2
-	Аналіз запасів товарно-матеріальних цінностей у попередньому році
	Визначення цілей формування запасів
	Оптимізація розміру основних груп поточних активів
	Оптимізація загальної суми запасів товарно-

	матеріальних цінностей, які включаються в склад оборотних активів
	Побудова ефективних систем контролю за рухом запасів на підприємстві
	Реальне відображення у фінансовому обліку запасів товарно-матеріальних цінностей в умовах інфляції
орс ь кою	Аналіз дебіторської заборгованості підприємства у попередньому періоді
	Формування принципів кредитної політики відносно покупців продукції
	Формування системи кредитних умов
	Визначення можливої суми фінансових коштів, які інвестуються в дебіторську заборгованість за товарним та споживчим кредитами
	Формування стандартів оцінки покупців і диференціація умов надання кредиту
	Формування процедури інкасації дебіторської заборгованості
	Забезпечення використання на підприємстві сучасних форм фінансування дебіторської заборгованості
	Побудова ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості

Закінчення таблиці

1	2
	Аналіз грошових активів у попередньому періоді
	Оптимізація середнього залишку грошових активів
	Диференціація середнього залишку грошових активів у розрізі національної та іноземної валюти
	Вибір ефективних форм регулювання середнього залишку грошових активів
	Забезпечення рентабельного використання тимчасово вільного залишку грошових коштів
	Побудова ефективних систем контролю за грошовими активами підприємства
	Аналіз стану фінансування оборотних активів підприємства у попередньому році
	Формування принципів фінансування оборотних активів підприємства

	Оптимізація обсягу поточного фінансування оборотних активів з урахуванням фінансового циклу підприємства
	Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів підприємства

Дотримуючись наведених основних етапів формування політики управління оборотними активами, підприємство зможе забезпечити ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість його економічного становища. Наслідком впровадження ефективної політики управління оборотними активами мають стати: забезпечення безперебійної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обороту оборотних активів; максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності [3].

Господарсько-підприємницька діяльність неможлива без оборотних активів. У процесі управління підприємством дуже важливо правильно визначити потребу в оборотних активах. Величина їх має бути мінімальною, але достатньою, тобто такою, що забезпечує безперебійне фінансування планових витрат на виробництво і реалізацію продукції, а також здійснення розрахунків у встановлений термін. Завищення оборотних активів веде до зайвого їх відволікання в запаси, до заморожування фінансових ресурсів. Заниження оборотних активів може призвести до перебоїв у виробництві і реалізації продукції, до несвоєчасного виконання підприємством своїх зобов'язань. Тільки оптимальна забезпеченість оборотними активами веде до мінімізації витрат, поліпшення фінансових результатів, ритмічності та злагодженості роботи підприємства [4].

Отже, фінансовий стан підприємств, його ліквідність і платоспроможність безпосередньо залежать від того, наскільки ефективною виявляється його система управління оборотними активами. Політика управління оборотними активами повинна забезпечити пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності і ефективністю роботи, що зводиться до вирішення таких важливих завдань, як забезпечення платоспроможності та прийняттого обсягу, структури і рентабельності активів.

Подальші дослідження будуть пов'язані з аналізом методів підвищення рівня управління оборотними активами.

Наук. керівн. Шушлякова О. В.

Література: 1. Пельтек Л. В. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства / Л. В. Пельтек, С. М. Писаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1(5). – С. 43–48. 2. Кустріч Л. О. Підвищення рівня управління оборотним капіталом / Л. О. Кустріч // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3. – С. 103–106. 3. Григор'єва Т. Ю. Управління оборотними активами підприємства [Електронний ресурс] / Григор'єва Т. Ю. – Режим доступу : <http://intkonf.org/grigoreva-tyu-upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstva/>. 4. Гречан А. П. Стан управління оборотними активами в економіці України / А. П. Гречан, О. С. Бондаренко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – С. 209–214.

